

Article Arrival Date

25.02.2022

Article Type

Research Article

Article Published Date

25.03.2022

Doi Number: 10.46291/newera.175

ÖZEL YETENEKLİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN COĞRAFYA KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARI

GIFTED SECONDARY SCHOOL STUDENTS' PERCEPTIONS REGARDING THE CONCEPT OF GEOGRAPHY

Selman ABLAK

Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü, selamanablak@gmail.com, Sivas/Türkiye,
ORCID ID:0000-0001-8538-1292

Abdulkadir ERGÜN

Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler
Eğitimi Bölümü, anadolucografya1@gmail.com, Sivas/Türkiye,
ORCID ID:0000-0003-1753-0131

Adem UZUN

Dr., Sivas Bilim Sanat Merkezi, ademuzun58@hotmail.com, Sivas/Türkiye,
ORCID ID:0000-0001-8676-8480

ÖZET

Bu araştırmada, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramını nasıl algıladıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda; özel yetenekli öğrencilerin ilgili kavrama ilişkin geliştirdikleri metaforlar, çizdikleri resim/karikatürlerden elde edilen veriler incelenmiştir. Nitel araştırma deseninde tarama modelinde gerçekleştirilmiş olan araştırmada, mecazlar yoluyla veri toplama, ve doküman analizi gibi nitel araştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır. Çalışma grubu 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Sivas Bilim ve Sanat Merkezi’nde öğrenim gören ortaokul 5, 6 ve 7. sınıf düzeyinden 106’sı kadın, 110’u erkek olmak üzere toplam 216 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre “coğrafya” kavramı ile ilgili olarak 5. sınıf düzeyinde 72 katılımcıdan 42, 6. sınıf düzeyinde 57 katılımcıdan 44 ve 7. sınıf düzeyinde 41 katılımcıdan 33 olmak üzere toplam 119 metafor geliştirilmiştir. Katılımcıların ilgili kavrama yönelik olarak geliştirmiş oldukları bu metaforlar on dört kavramsal kategori altında toplanmış olup, bu kategorilere göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu coğrafyayı “bilgilendirici olan, farklı dalları olan ve kapsayıcı olan” biçimde algıladıkları görülmektedir. BİLSEM’ler dışında diğer ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin coğrafya ile ilgili algılarına yönelik araştırmalar artırılarak özel yetenekli öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında algı farklılıklarının olup olmadığını belirlemeye yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

90

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, algı, özel yetenekli öğrenci

ABSTRACT

In the present study, it is tried to determine how gifted secondary school students perceive the concept of “geography”. For this purpose, the metaphors developed by the gifted students regarding the related concept and the data obtained from the pictures/cartoons they drew were examined. Qualitative research techniques such as data collection through metaphors and document analysis were used together in the research, which was carried out in the survey model in the qualitative research design. The study group consists of 106 female and 110 male, a total of 216 students from the 5th, 6th and 7th grades of secondary school studying at Sivas Science and Art Center in the 2021-2022 academic year. The study group was selected by the maximum variation sampling method. Content analysis was used to analyze the data obtained from the participants. According to the findings, a total of 119 metaphors were developed regarding the concept of “geography” as follow: 42 from 72 participants at the 5th grade level, 44 from 57 participants at the 6th grade level, and 33 from 41 participants at the 7th grade level. These metaphors developed by the participants for the related concept are grouped under fourteen conceptual categories. According to these categories, it is seen that the majority of the participants perceive geography as “informative, has diverse branches and inclusive”. It is recommended that studies be carried out to determine

whether there are differences in perception between gifted students and other students by increasing the research on the perceptions of geography of students studying in other secondary schools apart from Science and Art Centers.

Keywords: Geography, perception, gifted student

1. GİRİŞ

Özel yetenekli birey, Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (MEB, 2019) ile Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (MEB, 2018), yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey olarak tanımlanmaktadır. Özel yetenekli çocuğu, Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Birliği (NAGC, 2019) bir veya daha fazla alanda aynı yaş, deneyim ve çevredeki diğer öğrencilere kıyasla daha yüksek performans gösteren birey olarak tanımlarken, Smutny (2000) yoğun bir şekilde meraklı, sürekli soru soran, hızlı öğrenen ve kolayca hatırlayan, dünya hakkında yaşıtlarından farklı düşünen çocuklar olarak tanımlamıştır. Marland Raporunda (1972) ise, genel zihinsel, özel akademik, yaratıcı veya üretken düşünme, liderlik, görsel ve sahne sanatları ile psikomotor alanlardan herhangi birinde, tek başlarına veya birlikte, yüksek performans gösterme yeteneğine sahip, kanıtlanmış başarı ve/veya potansiyel yeteneği olan çocukları özel yetenekli olarak tanımlanmıştır. Tanımlarda dikkati çeken ortak nokta yaşıtlarına göre özel yetenekli öğrencilerin bir ya da birden fazla alanda yüksek performans göstermeleridir. Bu durum özel yetenekli öğrencilerin diğer öğrencilere göre farklı özellikler taşımalarına ve onların diğer öğrencilerden farklı algı, bakış açısı ve düşünce yapılarına sahip olmalarına sebep olmaktadır.

Özel yetenekli çocuklar bu farklılıklarından dolayı normal yaşıtları ile birlikte alacakları eğitimsel fırsatlarının yanı sıra yetenek, ilgi ve potansiyelleri doğrultusunda desteklenecekleri farklı fırsatlara da gereksinim duyarlar (Dağlıoğlu, 2018). Türkiye’de özel yetenekli öğrencilere yetenek ve ilgilerine göre fırsatlar sunacak olan en kapsamlı eğitim modelini Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) oluşturmaktadır (MEB, 2013; Cavkaytar, 2019). BİLSEM’ler ilköğretim ve ortaöğretim çağındaki özel yetenekli öğrencilerin normal okulları dışında, eğitim aldıkları özel eğitim kurumlarıdır (MEB, 2016). BİLSEM’ler 81 ilde yaygınlaştırılmış olup 2021 yılında 225 olan BİLSEM sayısı 2022 yılı başı itibariyle 279’a ulaşmıştır (Özer, 2021; Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü [ORGM], 2022).

BİLSEM’lerde özel yetenekli öğrencilerin ortaokul düzeyinde eğitim aldıkları bireysel yetenekleri fark ettirme programı ile özel yeteneklerini geliştirme programından yer alan ve disiplinler arası bir ders olan sosyal bilgilerin (MEB, 2019), yararlandığı en önemli bilgi kaynaklarından biri coğrafyadır (Öztürk ve Dilek, 2005). Bonnet’a (2008) göre coğrafyanın kökleri, insanın hayatta kalma ihtiyacına, beşeri ve fiziksel çevremizin kaynaklarını ve tehlikelerini bilme ve anlamlandırma gerekliliğine dayanmaktadır. Ona göre coğrafya aynı zamanda daha büyük resmi de arar. Coğrafya sadece dünyayı gözlemleme arzusu değil, onu daha iyiye doğru değiştirme arzusu taşır. Coğrafya, dünyayı hem anlama hem de karşılama girişimidir. Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de önemli bir yere sahip özel yetenekli öğrencilerin, coğrafyayı nasıl algıladıklarının ve coğrafyaya karşı bakış açılarının ortaya konularak, öğretmenlere, araştırmacılara ve öğretim programları ile etkinlik yapıcılara özel yetenekli öğrencilerde etkili bir coğrafya eğitimi için katkı sunmak istenmesi bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmuştur.

Literatür taramasında, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları (Mertol, Doğdu ve Yılar, 2013); özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki (Uzun, 2016); özel yetenekli öğrencilerin coğrafya dersine yönelik tutumları (Şeyhoğlu ve Geçit,); özel yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin görüşleri (Ünal ve Er, 2015); özel yetenekli öğrencilerin coğrafya dersine karşı eğilimleri (Artvinli, Gülüm ve Coşkun, 2010); özel yetenekli lise öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik algıları (Çifçi, 2015); ilköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ilişkin

öğeleri açıklamak için kullandıkları metaforlar (Güven ve Akhan, 2010); ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin metafor algıları (Aydın, 2010) ve sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının ‘coğrafya’ kavramına yönelik metafor durumları (Öztürk, 2007) konularında çalışmalar yapıldığı, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin coğrafya kavramına yönelik algılarını inceleyen bir araştırmanın ise yapılmadığı tespit edilmiştir.

Literatürde önemli bir boşluğu doldurmak amacıyla, özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin algılarında coğrafya kavramının metaforlar yoluyla incelendiği bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları toplamak, elde edilen imgeleri çeşitli kategoriler altında sınıflandırarak, öğrencilerin algılama biçimlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırmada “öğrencilerin coğrafya kavramına ilişkin algılarında kullandıkları metaforlar nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Bu temel soruya bağlı olarak aşağıda verilen alt sorular değerlendirilmiştir:

1- Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar nelerdir? Bu metaforlar sınıf düzeyinde farklılık göstermekte midir?

2. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar, ortak içerikleri bakımından, hangi kategoriler altında toplanmaktadır?

2. YÖNTEM

Bu araştırma özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla nitel araştırma deseninde tasarlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada mecazlar yoluyla veri toplama, görüşme ve doküman analizinden oluşan nitel araştırma teknikleri bir arada kullanılmıştır.

Nitel araştırma “*gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği*” (Yıldırım ve Şimşek, 2006), nitel verilerin toplandığı, analiz edilip bir yargıya varıldığı bilimsel süreçtir (Sönmez ve Alacapınar, 2019). Nicel araştırma yöntemlerine göre nitel araştırmalar sosyal olaylarla ilgili daha detaylı bilgi imkanı sunmakta ve geleneksel olarak tanımlanan araştırma yöntemleriyle açıklanması zor olan sorulara cevaplama noktasında daha etkilidir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2021-2022 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Sivas Bilim Sanat Merkezi’nden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden 106 kadın ve 110 erkek öğrenci oluşturmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyesi ve cinsiyete göre dağılımı.

Sınıf	Kadın	Erkek	Toplam
5	47	48	95
6	37	39	76
7	22	23	45
Toplam	106	110	216

Araştırmada maksimum çeşitliliğe dayalı örneklem oluşturmadaki amaç genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değil, aksine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Patton (1987) maksimum çeşitliliğe dayalı yöntemin iki yararı olduğunu ifade etmektedir. Bunlardan birincisi alınan örneklem ile ilişkili olarak her durumun kendine özgü boyutlarıyla derinlemesine tanımlanabilmesi, ikincisi farkı özellik gösterebilen durumlar arasında ortaya çıkabilecek kategoriler belirleyebilmektir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramına yükledikleri anlamlara ilişkin algılarını belirlemek amacıyla çeşitli araştırmacılar (Ablak ve Aksoy, 2017; Ablak ve Aksoy 2018; Ablak ve Aksoy, 2021; Aydın, 2010; Aydın ve Eser-Ünaldı, 2010; Öztürk, 2007; Durmuş ve Baş, 2016; Meral, Küçük ve Gedik, 2016; Zaman ve Keskin, 2016; Akça, Gültekin ve Çençen, 2015; Geçit ve Genç, 2011; Gömleksiz, Kan ve Öner, 2012; Yazıcı, 2013) tarafından kullanılan metaforlar yoluyla veri toplama formu kullanılmıştır.

Metafor veya başka bir ifade ile mecazların özü bir tür şeyi başka bir tür şeye göre anlamak ve tecrübe etmek ve kavramları daha iyi anlamak için başvurulmuş bir tür akıl yürütmedir. (Lakoff, Johnson, 2005). Şahin (2013)’e metafor somut kavramları kullanarak algıları ortaya çıkarmaya yarayan bir algı türüdür.

Araştırmada kullanılan bir başka veri toplama aracı doküman incelemesidir. Bu araştırmada kullanılan dokümanlar öğrencilerin coğrafya kavramıyla ilgili olarak oluşturmuş oldukları metaforlara ait çizmiş oldukları resim veya karikatürlerden oluşan görsel dokümanlardır. Bazı araştırmacılara göre (Ersoy ve Türkkan, 2010; Ersoy, 2010) görsel unsurlar bireylerin duygu ve düşüncelerini yansıtan araçlar olduğunu, onların yorumlama ve çözüm sunma becerilerini ortaya çıkardığını ve özellikle sosyal içerik taşıyan değer, norma ve kurallara yönelik kazanımlarda durum belirleme aracı yararlanılabileceğini ifade etmektedirler.

2.3. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması sürecinde her bir öğrenciye, “coğrafya” kavramı ile ilgili metafor formu dağıtılmıştır. Çalışmaya başlamadan önce araştırmacılar kendileri ve araştırmanın amacı hakkında kısa bilgiler sunmuşlardır. Daha araştırma formunda yer alan yönerge okunarak öğrenciler araştırma konusunda bilgilendirildikten sonra çalışmaya başlanmıştır. Öğrenciler tarafından doldurulan formlar araştırmacılar tarafından sınıf düzeylerine göre sınıflandırılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin coğrafya kavramına ilişkin oluşturmuş oldukları metaforlar, metaforu oluşturma gerekçeleri ve yine bu kavrama yönelik çizmiş oldukları resim veya karikatürler iki alan uzmanı tarafından incelenerek benzer karikatür ve resim çizenler, farklı karikatür ve resim çizenler ve hiç karikatür ve resim çizmeyenler tespit edilmiştir.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Farklı amaçlarla yararlanılan içerik analizi gözlem, görüşme, resmi veya kişisel belge vb. gibi belgelerin içeriğinin incelenmesi ve bulguların sayısal veya istatistiksel olarak ortaya konulmasında kullanılan bir analiz çeşididir (Ekiz, 2009). Başak bir ifadeyle bu tür analizde metin veya belgenin içeriği incelenip, veriler sınıflara (kategorilere) ayrılmalı, alt ve üst sınıflamalar yapılmalıdır (Sönmez ve Alacapınar, 2019). İçerik analizi özellikle sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan bir tekniktir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010).

Araştırma sonrasında elde edilen verilerin analizi ve yorumlanması süreci Saban’dan (2009) yararlanılarak aşağıdaki gibi beş aşamada gerçekleştirilmiştir.

Kodlama ve ayıklama aşaması: Bu aşamada katılımcılar tarafından üretilen metaforlar Excel programında alfabetik sıraya göre dizilerek 5, 6 ve 7. sınıf seviyelerine ait metafor listesi oluşturulmuştur. Sonrasında çalışmanın amacına uygun olarak katılımcıların geliştirdikleri metaforları belirgin bir şekilde ifade edip etmediklerine bakılarak, tüm katılımcıların formda belirttiği metaforlar kodlanmıştır. Sonrasında coğrafya kavramına ilişkin metaforun yer aldığı ancak gerekçesi bulunmayan formlar, belirtilen kavramın sadece tanımlanmasının yer aldığı formlar ve belirtilen kavrama ilişkin herhangi bir metaforun gerçekleştirilmediği (boş bırakılan) formlar elenmek üzere işaretlenmiştir. Bu belirtilen gerekçelere dayanarak coğrafya kavramıyla alakalı 47 katılımcı tarafından belirlenen “coğrafya sahiller gibidir. Çünkü sahillerde tepeler ve düzlükler vardır. (K.5.91)”, “coğrafya yeryüzü seviyeleri gibidir. Çünkü coğrafya yeryüzü seviyeleri vardır. (K.6.64)”, “coğrafya

dağ gibidir. Çünkü yükselteleri ve düzlükleri vardır. (K.7.43)”, gibi ifadelerin yer aldığı formlar ve 1 katılımcı tarafından boş bırakılan formlar olmak üzere toplam 48 form elenerek araştırmaya dahil edilmemiştir.

Resim/karikatür ayıklama aşaması: Katılımcıların geliştirmiş olduğu her bir metafor ile gerekçesine yönelik çizimler anlaşılabilirlik ve ilgili metafora yönelik gerekçeyi yansıtır yansıtmadığı gibi hususlar dikkate alınarak elenmiştir.

Örnek metafor derleme aşaması: Bu adımda “metafor analizi” (Saban, 2009) ve “içerik analizi” (Yıldırım ve Şimşek, 2006) tekniklerinden yararlanılarak elde edilen metaforlar parçalara ayrıştırılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin geliştirmiş oldukları metaforlar ve bu metaforlara ilişkin gerekçeleri amaca göre dikkatle gözden geçirilerek benzeyen, benzetilen ve benzeyen ile benzetilen arasındaki bağlantı analiz edilmiştir. Zayıf yapıli zihinsel imgeleri barındıran formların belirlenip çıkarılmasından sonra “coğrafya” kavramı ile ilgili 5. sınıf seviyesinden 72 katılımcının geliştirdiği toplam 42, 6. sınıf seviyesinden 57 katılımcının geliştirdiği toplam 44 ve 7. sınıf seviyesinden 41 katılımcının geliştirdiği toplam 33 geçerli metafora ulaşılmıştır.

Kategori geliştirme aşaması: Bu adımda katılımcılara tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak oluşturdukları metaforlar, katılımcıların metaforu oluşturma gerekçelerine bakılarak kategorilendirilmiştir. Metaforu oluşturma gerekçelerine göre 14 farklı kategori oluşturulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirliğı Sağlama Aşaması: Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak için elde edilen 14 kategori içerisinde yer alan metaforların söz konusu kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek için uzman görüşüne başvurulmuştur. Araştırmacılar tarafından oluşturulan katılımcılara ait metafor ve kategori listeleri iki alan uzmanı tarafından incelendikten sonra uzmanların yaptığı eşleştirmelere ile araştırmacıların oluşturduğu kategoriler karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada görüş birliğı ve görüş ayrılığı sayıları (frekansları) belirlenerek araştırmanın güvenirliğı, Miles ve Huberman’ın (1994) formülü (Görüş Birliğı/Görüş Birliğı + Görüş Ayrılığı) kullanılarak hesaplanmıştır. Nitel araştırmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun/uzlaşmanın %92 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenirlik sağlanmaktadır (Saban, 2009).

Tablo 2. Uzman görüşüne göre kategori değışikliğe yapılan metaforlar ve sayıları.

Kavram	Uzman Görüşü Sonrasında Kategori Değışikliğe Yapılan Metaforlar ve Sayıları	Yüzde (%)
Coğrafya	Çekirdekli meyve (8. kategori ile eşleştirilerek değıştirildi) Atom (öğrenciler tarafından geliştirilen bu iki metafordan biri 5. kategori ile eşleştirilerek değıştirildi)	98

Verilerin bilgisayar ortamına aktarılması: Çalışmaya katılan öğrencilerin “coğrafya” kavramına yönelik olarak geliştirdikleri metaforlar kategorilendirildikten sonra elde edilen veriler bilgisayar ortamına tablolaştırılarak aktarılmıştır. Daha sonra metaforlar ile bu metaforların bulunduğu kategoriye temsil eden katılımcı sayılarının frekans (f) ve yüzdeleri (%) hesaplanmıştır. Bu adımdan sonra bulgular kısmında her bir kategoride yer alan yüksek frekansa sahip olan metaforlara ait öğrenciler tarafından ifade edilen gerekçeleri doğrudan alıntılanacak şekilde turnak içinde kodları ile birlikte “.....” verilmiştir. Kategorilerdeki metaforların eşit frekansa sahip olması halinde ilgili kategoride en fazla metafor geliştiren sınıf seviyesi dikkate alınarak öğrencilerin geliştirmiş olduğu metafora, bu metaforun gerekçesine ve resim/karikatür çimine yer verilmiştir. Öğrencilere yönelik kodlamada “K.7.12” (K: Öğrenci veya katılımcı, 7: sınıf seviyesi, 12: öğrenciye araştırmacılar tarafından verilen kod) şeklinde bir yol izlenmiştir. Daha sonra çalışmaya katılan öğrencilerin geliştirmiş olduğu metafor ile bu metafora yönelik gerekçeyi desteklemek adına ilgili öğrencinin çizdiği resim/karikatürler de bulgulara eklenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Çalışmaya katılan Sivas Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenim gören özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramına yönelik geliştirmiş oldukları metaforlara ilişkin veriler tablolar haline dönüştürüp yorumlanarak bu bölümde verilmiştir.

3.1. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin “Coğrafya” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar Nelerdir?

Araştırmaya katılan özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin her bir sınıf seviyesine göre “coğrafya” kavramına yönelik geliştirmiş oldukları metaforlar sınıflandırılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri gösterilecek şekilde tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmaya katılan ortaokul 5. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli 72 öğrenci tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak 42 metafor geliştirilmiştir. Geliştirilen metaforların % 78,57 gibi (33 metafor) büyük bir çoğunluğu yalnız bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. 5. sınıf özel yetenekli öğrencilerin “coğrafya” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar.

Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde %	Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde %
1	Harita	10	13,89	22	Hayat	1	1,39
2	Ağaç	6	8,33	23	Hayvan barınağı	1	1,39
3	Dünya	6	8,33	24	İnsan	1	1,39
4	Kitap	5	6,94	25	İnsan yüzü	1	1,39
5	Evren	3	4,17	26	Kılavuz	1	1,39
6	Gözlük	3	4,17	27	Kader	1	1,39
7	Bilimin tarih bölümü	2	2,78	28	Kültür	1	1,39
8	Doğa	2	2,78	29	Kütüphane	1	1,39
9	Yaşam	2	2,78	30	Makine dişlileri	1	1,39
10	Anne-baba	1	1,39	31	Nefes alıp vermek	1	1,39
11	Beynin bölümleri	1	1,39	32	Okul	1	1,39
12	Bilgi kutusu	1	1,39	33	Özgürlük	1	1,39
13	Çevremiz	1	1,39	34	Pusula	1	1,39
14	Dedektif	1	1,39	35	Resim	1	1,39
15	Defter	1	1,39	36	Rüya	1	1,39
16	Dolu bir şişe	1	1,39	37	Tohum tanesi	1	1,39
17	Dünyanın cevap anahtarı	1	1,39	38	Yarasa	1	1,39
18	Ev	1	1,39	39	Yaşamın anahtarı	1	1,39
19	Google	1	1,39	41	Yaşamın kalbi	1	1,39
20	Hastahane	1	1,39	41	Yapboz	1	1,39
21	Hava ve su	1	1,39	42	Yosun tutmuş ağaç	1	1,39
Toplam						72	100,00

Öğrenciler tarafından geliştirilen ilk dört metafor sırasıyla harita % 13,89 (f: 10), ağaç % 8,33 (f:6) ve Dünya (% 8,33) metaforlarıdır. Bu metaforlardan sonra % 6,94 (f: 5) ile kitap , % 4, 17 (f: 3) ile evren ve gözlük, % 2,78 (f: 2) ile gözlük, bilimin tarih bölümü, doğa ve yaşam en fazla geliştirilen metaforlardır (Tablo 1). Bilimin tarih bölümü, doğa ve yaşam metaforları % 2,78 ile iki kişi tarafından temsil edilirken bu metaforlar dışında kalan diğer metaforlar birer öğrenci tarafından temsil edilmekte olup, geçerli metafor geliştiren öğrenci başına düşen ortalama metafor sayısı 1, 71'dir (Tablo 3).

Araştırmaya katılan ortaokul 6. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli 57 öğrenci tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak 44 metafor geliştirilmiştir. Geliştirilen metaforların % 88, 63 (39 metafor) gibi büyük bir çoğunluğu yalnız bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir (Tablo 4).

Öğrenciler tarafından geliştirilen ilk üç metafor sırasıyla % 8,77 (f: 5) ile Dünya ve insan; % 7,02 (f: 4) ile ev metaforudur. Bu metaforlardan sonra en fazla geliştirilen metaforlar % 3,51 (f: 2) ile

kitap ve okul çantası metaforlarıdır. Bu metaforlar dışında kalan diğer metaforlar birer öğrenci tarafından temsil edilmekte olup, geçerli metafor geliştiren öğrenci başına düşen ortalama metafor sayısı 1, 29'dur (Tablo 4).

Tablo 4. 6. sınıf özel yetenekli öğrencilerin “coğrafya” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar.

Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)	Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde %
1	Dünya	5	8,77	23	Yaşam	1	1,75
2	İnsan	5	8,77	24	Hücrenin iç yapısı	1	1,75
3	Ev	4	7,02	25	İşlenmemiş bir elmas	1	1,75
4	Kitap	2	3,51	26	Kader	1	1,75
5	Okul çantası	2	3,51	27	Kalem	1	1,75
6	Ağaç	1	1,75	28	Karışık ne anlattığı belirsiz kitap	1	1,75
7	Ankara	1	1,75	29	Karmaşık bir tablo	1	1,75
8	Atlas	1	1,75	30	Kılavuz	1	1,75
9	Atom	1	1,75	31	Kutu	1	1,75
10	Avm	1	1,75	32	Merak	1	1,75
11	Burçlar	1	1,75	33	Mozaik	1	1,75
12	Büyüteç	1	1,75	34	Nehrin bize gülümsemesi	1	1,75
13	Çekirdekli meyve	1	1,75	35	Oksijen	1	1,75
14	Depo	1	1,75	36	Okul	1	1,75
15	Doğa	1	1,75	37	Orman	1	1,75
16	Gittikçe dolan su şişesi	1	1,75	38	Pusula	1	1,75
17	Gökkuşağı	1	1,75	39	Rehber	1	1,75
18	Hamur	1	1,75	40	Teleskop	1	1,75
19	Harita	1	1,75	41	Televizyon	1	1,75
20	Harry Potter serisi	1	1,75	42	Top	1	1,75
21	Hayat	1	1,75	43	Yeryüzü	1	1,75
22	Hayatımızda yaşananların sebebi	1	1,75	44	Zihin	1	1,75
Toplam						57	100,00

Araştırmaya katılan ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli 41 öğrenci tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak 33 metafor geliştirilmiştir. Geliştirilen metaforların % 84, 84 (28 metafor) gibi büyük bir çoğunluğu yalnız bir öğrenci tarafından temsil edilmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. 7. sınıf özel yetenekli öğrencilerin “coğrafya” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar.

Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde (%)	Sıra No	Metafor	Frekans (f)	Yüzde %
1	Harita	5	12,20	18	İnsan düşüncesi	1	2,44
2	Denklem	2	4,88	19	İnsan psikolojisi	1	2,44
3	Evren	2	4,88	20	Klasik müzik	1	2,44
4	Orman	2	4,88	21	Koza	1	2,44
5	Yüksek dağ	2	4,88	22	Kullanım kılavuzu	1	2,44
6	Ağaç	1	2,44	23	Kuş bakışı görünüm	1	2,44
7	Atom	1	2,44	24	Laboratuvar	1	2,44
8	Belgesel	1	2,44	25	Merak	1	2,44
9	Bilgisayar	1	2,44	26	Okul	1	2,44
10	Bilinmeyen	1	2,44	27	Okyanus	1	2,44
11	Dert	1	2,44	28	Paletteki boylar	1	2,44
12	Desen	1	2,44	29	Resim	1	2,44
13	Doğum günü pastası	1	2,44	30	Saat	1	2,44
14	El feneri	1	2,44	31	Sokak lambası	1	2,44
15	Gök yüzü	1	2,44	32	Yapboz	1	2,44
16	Gökkuşağı	1	2,44	33	Yaşam	1	2,44
17	Hayvanat bahçesi	1	2,44				

Toplam	41	100,00

Özel yetenekli 7. sınıf öğrencileri tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak en çok geliştirilen metafor % 12,20 (f: 5) ile harita metaforudur. Bu metafordan sonra en çok % 4,88 (f: 2) ile denklem, evren, orman ve yüksek dağ metaforları öğrenciler tarafından en fazla geliştirilen metaforlardır. Bu metaforlar dışında kalan diğer metaforlar birer öğrenci tarafından temsil edilmekte olup, geçerli metafor geliştiren öğrenci başına düşen ortalama metafor sayısı 1, 24’tür (Tablo 6).

Bu sonuçlara göre ortaokul kademesinde öğrenim gören özel yetenekli öğrenciler tarafından geliştirilen metafor sayılarının sınıf seviyelerine göre dağılımına bakıldığında birbirine yakın olduğu görülmektedir. Öğrenci başına düşen metafor sayısı 5. sınıf seviyesinde 1, 71; 6. sınıf seviyesinde 1, 29 ve 7. sınıf seviyesinde 1, 24’tür. Geliştirilen metaforlar içerisinde harita, ağaç, hayat ve okul metaforları tüm sınıf seviyelerinde görülürken, harita metaforu 5 ve 7. sınıf seviyesinde öğrenim gören öğrenciler tarafından en fazla geliştirilen metafordur. Bu durum öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun coğrafyayı, coğrafyada temel bir öğretim aracı olan harita ile ilişkilendirmiş olmalarını göstermesi adına olumlu bir durumdur. Haritadan sonra ağaç, hayat, yaşam ve okul metaforları tüm sınıf seviyelerinde öğrenciler tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak geliştirilen diğer metaforlardır.

3.2. Özel Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin “Coğrafya” Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar Ortak Özellikleri Bakımından Hangi Kategorilerden Oluşmaktadır?

Araştırmaya katılan özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak geliştirmiş oldukları her bir metafor katılımcıların yapmış oldukları açıklamalar doğrultusunda metaforun kaynağını oluşturan düşünceye göre gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmaya göre öğrenciler tarafından geliştirilmiş olan metaforlar ortak düşünce özelliklerine göre gizemli-keşfedici, yol gösterici, yaşamın içinden, farklı dalları olan, bilgilendirici, faydalı, zorlukları barındıran, karmaşık, belirsiz-sınırsız, kapsayıcı, bilimler arası, estetik olan, parçaların birleşimi olan, ve biçimlendirici olmak üzere toplam on dört kategori altında toplanmıştır (Tablo 6).

97

Kategori 1: Gizemli-keşfedici olan:

“Gizemli-keşfedici olan coğrafya” kategorisinde 8 (% 5,84), metafor çeşidi bulunmaktadır. Bu kategorideki katılımcı sayısı 8 (% 4,71)’dir. Frekans dağılımına bakıldığında bu kategori de yer alan “merak” metaforunun iki defa diğer bütün metaforların birer defa tekrar edildiği görülmektedir. Bu kategoride yer alan metaforlar en fazla 5. sınıf (4 metafor), en az 7. sınıf (2 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir. (Tablo 6).

Özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafından geliştirilen bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.6.53: “Coğrafya insan merakı gibidir. Çünkü yaşadığı çevreyi araştırır ve sorar, öğrenmeye çalışır keşfeder.”

Görsel 1: K.6.53 kodlu öğrenciye ait görsel.

Tablo 6. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin “coğrafya” kavramına yönelik olarak geliştirmiş oldukları metaforların kategorilere göre dağılımı.

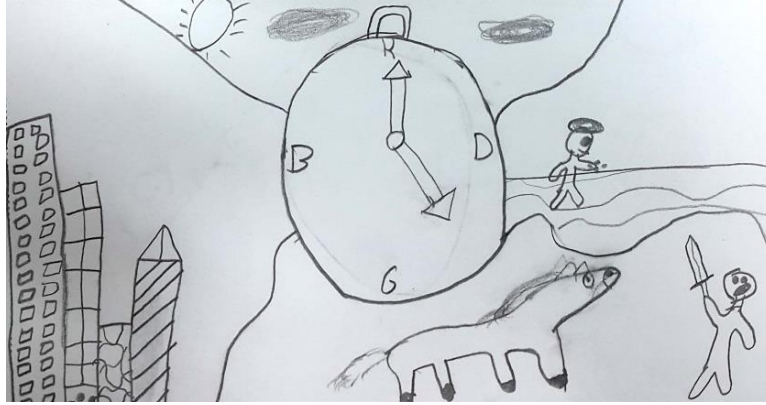
No	Kategoriler	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	Metafor Çeşidi		Metafor Sayısı	
					F	%	F	%
1	Gizemli-Keşfedici Olan	Harita (1), doğa (1), dünyanın cevap anahtarı (1),	Dünya (1), merak (1), okul (1)	Bilinmeyen (1), merak (1)	8	5,84	8	4,71
2	Yol Gösterici Olan	Yarasa (1), yosun tutmuş ağaç (1), pusula (1), harita (1), kılavuz (1), hava ve su (1)	Atlas (1), kılavuz (1), pusula (1)	Gökyüzü (1)	10	7,30	10	5,88
3	Yaşamın içinden olan	Kader (1), tohum tanesi (1), nefes alıp vermek (1)	Büyüteç (1), dünya (1), ev (4), hayat (1), kader (1), yaşam (1), oksijen (1)	İnsan psikolojisi (1), yaşam (1)	13	9,49	16	9,41
4	Bilgilendirici olan	Harita (8), dünya (2), kitap (5), dedektif (1), hayat (1), yaşam (2), yaşamın kalbi (1), anne-baba (1), defter (1), dolu bir şişe (1), bilgi kutusu (1), kütüphane (1), çevremiz (1)	Gittikçe dolan su şişesi (1), harita (1), rehber (1), teleskop (1), televizyon (1), yeryüzü (1)	Belgesel (1), bilgisayar (1), el feneri (1), harita (4), okul (1), orman (1), yüksek dağ (1)	26	18,98	42	24,71
5	Farklı Dalları olan	Dünya (2), ağaç (5), beynin bölümleri (1), insan yüzü (1), insan (1), resim (1), hayvan barınağı (1), hastane (1)	Ağaç (1), dünya (1), işlenmemiş bir elmas (1), okul çantası (1), orman (1)	Ağaç (1), atom (1), gök kuşağı (1), hayvanat bahçesi (1), laboratuvar (1),	18	13,14	23	13,53
6	Kapsayıcı olan	Dünya (2), ev (1), okul (1), yaşamın anahtarı (1), google (1)	Depo (1), dünya (2), gökkuşağı (1), hamur (1), kutu (1), okul çantası (1), top (1)	Evren (1), okyanus (1), orman (1)	15	10,95	17	10,00
7	Faydalı olan	Gözlük (3)	Kitap (1), insan (1), atom (1)	Koza (1), kuş bakışı görünüm (1)	6	4,38	8	4,71
8	Zorlukları barındıran		Ankara (1), insan (1), çekirdekli meyve (1)	Dert (1), kullanım kılavuzu (1)	5	3,65	5	2,94
9	Karmaşık olan	Makine dişlileri (1), kültür (1)	AVM (1), hücrenin iç yapısı (1), insan (2), ne anlattığı belirsiz bir kitap (1), karmaşık bir tablo (1), zihin (1)	Doğum günü pastası (1), harita (1), insan düşüncesi (1),	11	8,03	12	7,06
10	Belirsiz-sınırsız olan	Evren (3), özgürlük (1)	Harry Potter serisi (1), insan (1)	Denklem (2), evren (1), yüksek dağ (1)	7	5,11	10	5,88
11	Estetik olan	Rüya (1),	Doğa (1), kitap (1), nehrin bize gülümsemesi (1)	Desen (1), klasik müzik (1), paletin üstündeki boyalar (1), resim (1), sokak lambası (1)	9	6,57	9	5,29
12	Parçaların birleşmiş biçimi olan	Yapboz (1),	Mozaik (1),	Saat (1), yapboz (1)	4	2,92	4	2,35
13	Biçimlendirici olan		Hayatımızda yaşananların sebebi (1), burçlar (1), kalem (1)		3	2,19	3	1,76
14	Bilimlerarası olan	Ağaç (1), bilimin tarih bölümü (2)			2	1,46	3	1,76
Toplam					137	100,00	170	100,00

Kategori 2: Yol gösterici olan:

Tablo 6 incelendiğinde “yol gösterici olan coğrafya” kategorisinin 10 (% 7,30) metafor çeşidi ve 10 katılımcıdan (% 5,88) oluştuğu görülmektedir. Frekans dağılımlarına göre bu kategoride en fazla tekrar edilen metafor “kılavuz” ve “pusula” dır. Bu iki metafor 5 ve 6. sınıf öğrencileri tarafından birer defa olmak üzere toplamda iki defa (f:2) tekrar edilmiştir. Bunun dışındaki diğer metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 5. sınıf öğrencileri (6 metafor) tarafından geliştirilirken, en az metafor 7. sınıf öğrencileri (1 metafor) tarafından geliştirilmiştir.

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.5.49: “Coğrafya pusula gibidir. Çünkü yolumuzu bulmamızı sağlar.”

Görsel 2: K.5.49 kodlu öğrenciye ait görsel.

K. 6.49: “Coğrafya kılavuz gibidir. Çünkü çevremizi bize anlatır.”

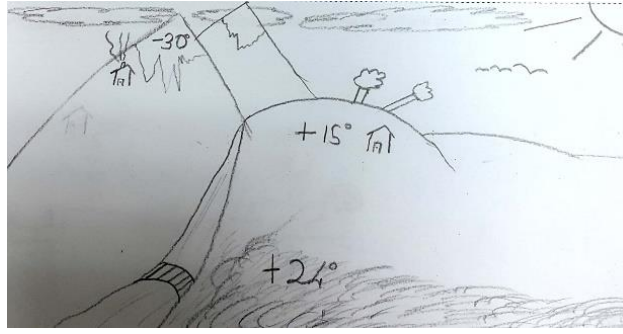
Görsel 3: K.6.49 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 3: Yaşamın içinden olan:

Tablo 6’ e göre “Yaşamın içinden olan coğrafya” kategorisinde 13 metafor çeşidi (% 9,49) ve 16 katılımcı (% 9,41) yer almaktadır. Frekans dağılımlarına göre en sık tekrar edilen metafor 6. sınıf öğrencileri tarafından geliştirilen “ev” (f:4)’ dir. Bundan sonra en fazla tekrar edilen metaforlar “kader” (f:2) ve “yaşam” (f:2)’ dir. “Kader” metaforu 5 ve 6. sınıf öğrencileri tarafından bir defa, “yaşam” metaforu ise 6 ve 7. sınıf öğrencileri tarafından birer defa tekrar edilmiştir. Bunun dışında kalan diğer metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoriden en fazla metafor 6. sınıf (7 metafor), en az metafor 7. sınıf (2 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir.

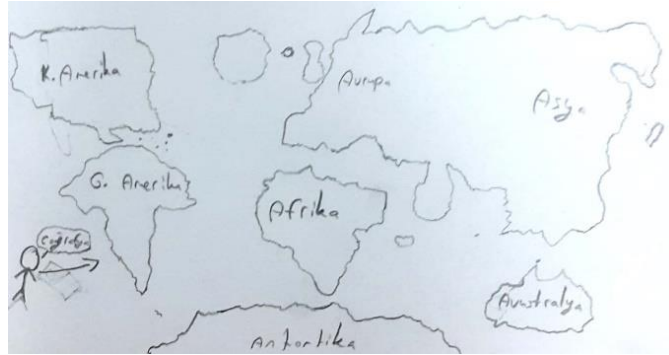
Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.6.37: “Coğrafya bir ev gibidir. Çünkü biz onun dağlarına, çayırılarına sığınırız. Orası bizim evimiz gibidir.”

Görsel 4: K.6.37 kodlu öğrenciye ait görsel.

K.5.3: “Coğrafya kader gibidir. Çünkü üzerinde yaşayan insanların kaderini belirler.”

Görsel 5: K.5.3 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 4: Bilgilendirici olan

“Bilgilendirici olan coğrafya” kategorisinde 26 metafor çeşidi (% 18,98) ve 42 katılımcı (% 24,71) yer almaktadır. Bu kategori en fazla metafor çeşidi ve katılımcının bulunduğu kategoridir (Tablo 6).

100

Frekans dağılımlarına göre bu kategoriden en fazla tekrar edilen metafor “harita” (f:13)’ dir. Bu metafor 5. Sınıf seviyesinde sekiz, 6. Sınıf seviyesinde bir ve 7. Sınıf seviyesinde dörder defa tekrar edilmiştir. Bu metafordan sonra en sık tekrarlanan metafor 5. sınıf öğrencileri tarafından geliştirilen “kitap” (f: 5), “dünya” (f:2), ve “yaşam” (f:2)’dir. Bunun dışındaki diğer metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 5. sınıf (13 metafor) en az metafor 6. sınıf (6 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir (Tablo 6).

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.7. 19: “Coğrafya harita gibidir. Çünkü coğrafya denilince hemen hemen birçok kişinin aklına gelir ve coğrafyada bir çok konu harita üzerinde öğretilir. “

Görsel 6: K.7.19 kodlu öğrenciye ait görsel.

K.5.43: “Coğrafya Dünya ile ilgili bilgilerin verildiği bir kitap gibidir. Çünkü hayvanları, insanlar ve doğanın ilişkisiyle ilgili bilgiler verir. Ve biz gidemediğimiz yer ile alakalı bir çok şeyleri öğreniriz.”

Görsel 7: K.5.43 kodlu öğrenciye ait görsel.

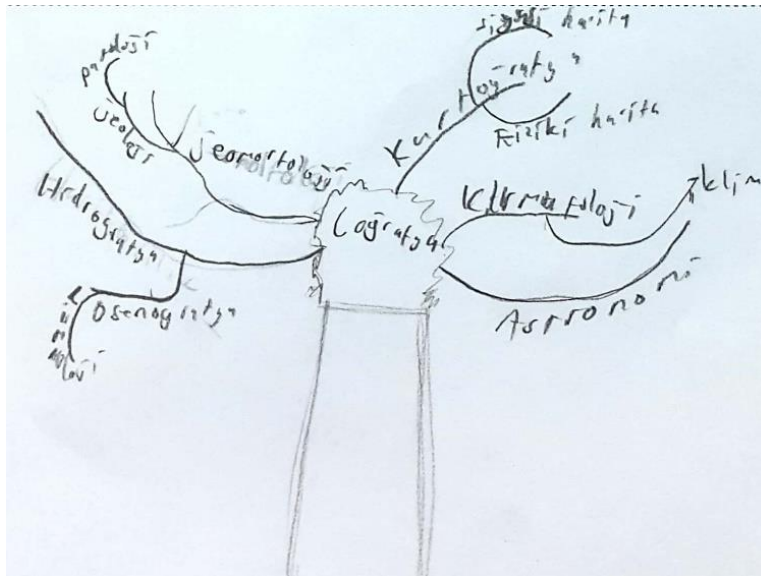
Kategori 5: Farklı dalları olan:

“Bilgilendirici olan coğrafya” kategorisinden sonra en fazla metafor çeşidi ve katılımcının bulunduğu ikinci kategoridir. “Farklı dalları olan coğrafya” kategorisinde 18 metafor çeşidi (% 13,14) ve 23 katılımcı (% 13,53) yer almaktadır (Tablo 6).

Frekans dağılımlarına göre bu kategoride en fazla tekrar edilen metafor “ağaç” (f:7)’tir. Bu metafor 5. sınıf seviyesinde beş, 6 ve 7. sınıf seviyelerinde ise birer defa tekrar edilmiştir. Bu metafordan sonra en fazla tekrar edilen metafor “dünya” (f:2)’dir. Bu metafor 5. sınıf seviyesinde iki defa tekrar edilmiştir. Bunların dışındaki metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 5. sınıf (7 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir.

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.5.63: “Coğrafya ağaç gibidir. Çünkü coğrafya da ağaç gibi bir çok daldan oluşur.”

Görsel 8: K.5.63 kodlu öğrenciye ait görsel.

K.5.53: “Coğrafya dünya gibidir. Çünkü farklı bölümlere ayrılır.”

Görsel 9: K.5.53 kodlu öğrenciye ait görsel.

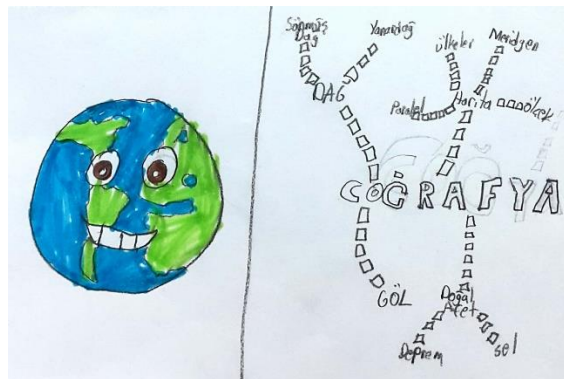
Kategori 6: Kapsayıcı Olan

En fazla metafor çeşidi ve katılımcının bulunduğu üçüncü kategoridir. “Kapsayıcı olan coğrafya” kategorisinde 15 metafor çeşidi (% 10,95) ve 17 katılımcı (% 10,00) yer almaktadır (Tablo 6).

Frekans dağılımlarına göre bu kategoride en fazla tekrar edilen metafor “dünya” (f: 4)’dür. Bu metafor 5 ve 6. sınıf seviyelerinde ikişer defa tekrar edilmiştir. Diğer metaforlar ise birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 6. sınıf (7 metafor), en az metafor 7. sınıf öğrencileri tarafından geliştirilmiştir (Tablo 6).

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.6.4: “Coğrafya Dünya gibidir. Çünkü içinde neredeyse her şeyi barındırır.”

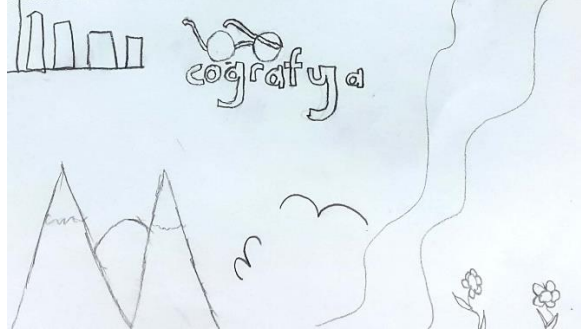
Görsel 10: K.6.4 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 7: Faydalı Olan

Tablo 6’ e göre “Faydalı olan coğrafya” kategorisinde 6 metafor çeşidi (% 4,38) ve 8 katılımcı (% 4,71) yer almaktadır. Frekans dağılımlarına göre en sık tekrar edilen metafor “gözlük” (f:3)’tür. Bu metafor 5. sınıf seviyesine üç defa tekrar edilmiştir. Bunun dışındaki diğer metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoriden en fazla metafor 6. sınıf (3 metafor), en az metafor 5. sınıf (1 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir.

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.5.40: “Coğrafya gözlük gibidir. Çünkü her şeyi görür ve içine çeker. Yeryüzü şekillerini, yeryüzünde meydana gelen olayları, bitkileri hayvanları yani her şeye açılır ve görür. Aynı gözlükle bakınca her şeyi gördüğümüz gibi coğrafya da her şeye bakmamıza yarar.”

Görsel 11: K.5.40 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 8: Zorlukları Barındıran

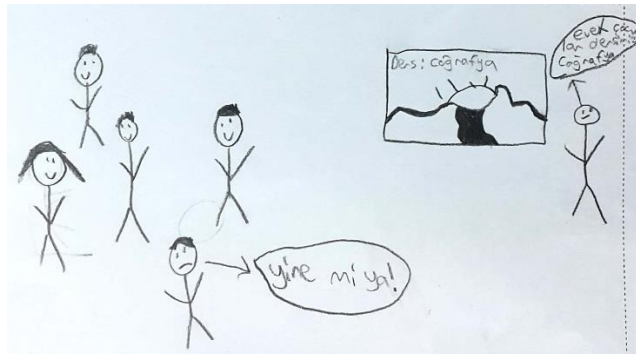
“Zorlukları barındıran coğrafya” kategorisinde 5 metafor çeşidi (% 3,65) ve 5 katılımcı (% 2,94) yer almaktadır. Frekans dağılımlarına göre bu kategorideki metaforların tamamı birer defa tekrar edilmiş olup çeşit olarak en fazla metafor 6. sınıf (3 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir. 5. sınıf öğrencileri tarafından bu kategoriye ait metaforlar geliştirilmemiştir. (Tablo 6).

Öğrencilerin bu kategoriye ait metaforları geliştirme nedenlerine bakıldığında “coğrafya” kavramını zorlukları bulunan bir disiplin olarak gördükleri ve olumsuz anlam yükledikleri dikkati çekmektedir. Dolayısıyla bu kategori “coğrafya” kavramına öğrencilerin tutumlarının olumsuz olması yönünden diğer kategorilerden ayrılmaktadır

103

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.7.8: “Coğrafya dert gibidir. Çünkü her yerde karşımıza çıkar ve konuları zordur.”

Görsel 12: K.7.8 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 9: Karmaşık Olan

Tablo 6 incelendiğinde “karmaşık olan coğrafya” kategorisinin 11 (% 8,03) metafor çeşidi ve 12 katılımcıdan (% 7,06) oluştuğu görülmektedir. Frekans dağılımlarına göre bu kategoride en fazla tekrar edilen metafor “insan” dır. Bu metafor 6. sınıf öğrencileri tarafından iki defa (f:2) tekrar edilmiştir. Bunun dışındaki diğer metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 6. sınıf öğrencileri (6 metafor) tarafından geliştirilirken, en az metafor 5. sınıf öğrencileri (2 metafor) tarafından geliştirilmiştir.

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.6.15: “Coğrafya insan gibidir. İnsanların kimiyle yaşamak kolay, kimiyle yaşamak zordur. Yeryüzü de karışıktır. Kimi yerde yaşamak kolay kimi yerde zordur.

Görsel 13: K.6.15 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 10: Belirsiz-sınırsız olan

“Belirsiz-sınırsız olan coğrafya” kategorisinde 7 metafor çeşidi (% 5,11) ve 10 katılımcı (% 5,88) yer almaktadır. Frekans dağılımlarına göre bu kategoride en fazla tekrar edilen metafor “evren” (f: 4)’dir. Bu metafor 5. sınıf seviyesinde üç, ve 7. sınıf seviyesinde bir defa tekrar edilmiştir. Bu metafordan sonra 7. sınıf seviyesinde iki defa tekrar edilen “denklem” (f:2) en fazla tekrar edilen ikinci metafordur. Diğer metaforlar ise birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 7. sınıf öğrencileri tarafından geliştirilmiştir (Tablo 6).

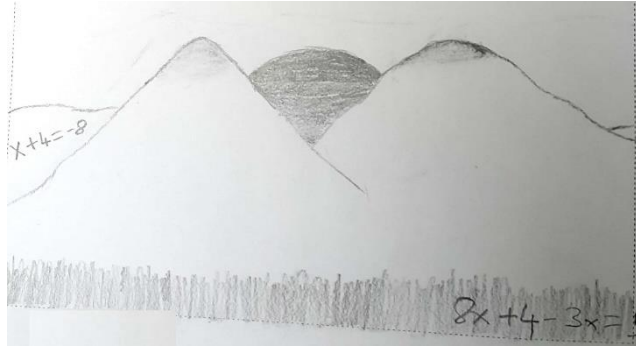
Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.5.54: “Coğrafya evren gibidir. Çünkü evrenin içinde sonsuz şeyler vardır. Coğrafyada da evren gibi sonsuz bilgiler vardır.”

Görsel 14: K.5.54 kodlu öğrenciye ait görsel.

K.7.21: “Coğrafya denklem gibidir. Çünkü içinde sonsuz bilinmeyenler vardır.”

Görsel 15: K.7.21 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 11: Estetik olan

Tablo 6’ e göre “estetik olan coğrafya” kategorisinde 9 metafor çeşidi (% 6,57) ve 9 katılımcı (% 4,71) yer almaktadır. Frekans dağılımlarına bu kategoride yer alan metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoriden en fazla metafor 7. sınıf (5 metafor), en az metafor 6. sınıf (1 metafor) öğrencileri tarafından geliştirilmiştir.

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.7.39: “Coğrafya klasik müzik gibidir. Çünkü coğrafya her yerde farklılık gösterse bile aslında bulunduğu yer ve alana uygunluk gösterir. Aynı klasik müziğin her bölümde farklılık gösterse bile birleştiğinde estetik bir bütün oluşturması gibi.”

Görsel 16: K.7.39 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 12: Parçaların Birleşmiş Biçimi Olan

Tablo 6 incelendiğinde “parçaların birleşmiş biçimi olan coğrafya” kategorisinin 4 metafor çeşididir (% 2,93) ve 4 katılımcıdan (% 2,35) oluştuğu görülmektedir. Frekans dağılımlarına bu kategoride yer alan metaforlar birer defa tekrar edilmiştir. Bu kategoride en fazla metafor 7. sınıf öğrencileri (2 metafor) tarafından geliştirilirken, 5 ve 6. sınıf öğrencileri tarafından birer kategori geliştirilmiştir.

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.7.16: “Coğrafya yapboz gibidir. Çünkü her bir parçası farklıdır ama birbirini tamamlar.”

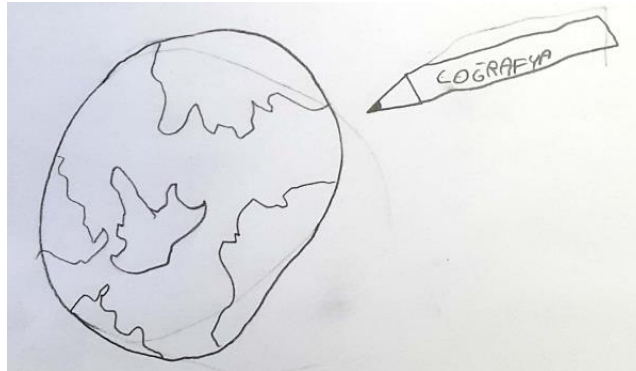
Görsel 17: K.7.16 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 13: Biçimlendirici Olan

“Biçimlendirici olan coğrafya” kategorisi üç metafor çeşidi (% 2,19) ve üç katılımcıdan (1,76) oluşmaktadır. En az az katılımcının yer aldığı iki kategoriden biridir. Bu kategoride yer alan bütün metaforlar birer defa tekrar edilmiş olup, bu metaforların tamamı 6. sınıf öğrencileri tarafından geliştirilmiştir (Tablo 6).

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.6.34: “Coğrafya kalem gibidir. Bir kalem kağıdı nasıl çizip şekillendiriyorsa coğrafya da aynı kalem gibi dünyamızı şekillendirir.”

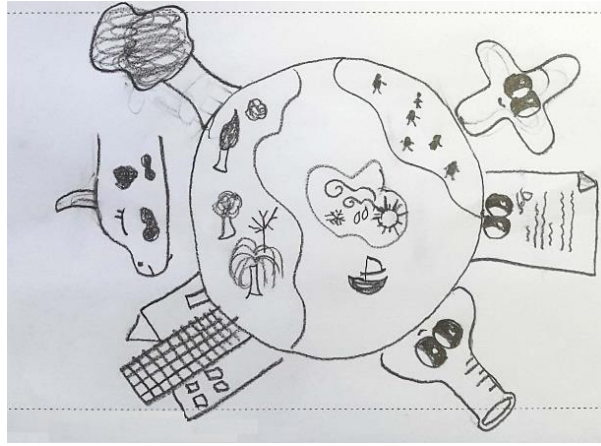
Görsel 18: K.6.34 kodlu öğrenciye ait görsel.

Kategori 14: Bilimlerarası Olan

2 metafor çeşidi (% 1,46) ve 3 katılımcıdan (1,76) oluşan bu kategori en az metafor çeşidinin ve “biçimlendirici olan coğrafya” kategorisinde olduğu gibi en az katılımcının yer aldığı kategoridir. Bu kategoride yer alan bütün metaforlar birer defa tekrar edilmiş olup, bu metaforların tamamı 5. sınıf öğrencileri tarafından geliştirilmiştir (Tablo 6).

Katılımcılar tarafından bu kategoriye ait bazı metaforları neden geliştirdiklerine dair gerekçelerine ve metaforlara ait resim / karikatür örnekleri şunlardır:

K.5.60: “Coğrafya ağaç gibidir. Çünkü aynı ağacın dalları gibi her dala uzanır. Mesela meridyen ve paralelleri hesaplarken matematik, insanların iklimine göre sağlığı fen bilimlerinden yararlanması gibi.”

Görsel 19: K.5.60 kodlu öğrenciye ait görsel.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşıtlarına göre bir veya birden çok alanda yüksek performans gösterdiklerinden dolayı özel yetenekli öğrenciler yaşıtlarına göre farklı algı, bakış açısı ve düşünce yapılarına sahiptirler. Bu farklılıklardan dolayı birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de önemli bir yere sahip olan özel yetenekli öğrencilerin, coğrafyayı nasıl algıladıklarını ve coğrafyaya bakış açılarını metaforlar yoluyla ortaya çıkarmak bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

“Coğrafya” kavramına ilişkin bulgular incelendiğinde özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin oluşturduğu çalışma grubunda yer alan katılımcılardan 170 kişi toplam 122 geçerli metafor geliştirmiştir. “Coğrafya” kavramına yönelik olarak araştırmaya katılan 15. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli 72 öğrenci tarafından 42, 6. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli 57 öğrenci tarafından 44 ve 7. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli 41 öğrenci tarafından 33 metafor geliştirilmiştir. Geliştirilen metaforlar içerisinde en fazla tekrar edilenler 5. sınıf seviyesinde harita, ağaç ve dünya; 6. sınıf seviyesinde dünya, insan ve ev; 7. sınıf seviyesinde ise haritadır. Bu bulgular, Aydın (2010)’ın coğrafya kavramıyla ilgili olarak ortaöğretim öğrencilerinin en çok tercih ettikleri metaforlarla “*dünya, yeryüzü, doğa, bilim ve hayat*” ve Çifçi’nin (2015) üstün yetenekli öğrencilerin coğrafya derinse yönelik sıklıkla geliştirilen metaforlarla “*dünya, hayat, harita, yeryüzü şekilleri, ağaç....*” benzerlik göstermektedir. Harita metaforunun 5 ve 7. sınıf seviyesinde öğrenim gören öğrenciler tarafından en fazla geliştirilen metafor olması öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun coğrafyayı, coğrafyada temel bir öğretim aracı olan harita ile ilişkilendirmiş olmalarını göstermesi adına olumlu bir durumdur.

Haritadan sonra ağaç, hayat, yaşam ve okul metaforları tüm sınıf seviyelerinde öğrenciler tarafından “coğrafya” kavramına yönelik olarak geliştirilen diğer metaforlardır.

Coğrafya kavramına ilişkin özel yetenekli ortaokul öğrencileri tarafında geliştirilen metaforlar gizemli-keşfedici, yol gösterici, yaşamın içinden olan, bilgilendirici olan, farklı dalları olan, kapsayıcı olan, faydalı olan, zorlukları barındıran, karmaşık olan, belirsiz-sınırsız olan, estetik olan, parçaların birleşmiş biçimi olan, biçimlendirici olan ve bilimler arası olan olmak üzere on dört kategori altında toplanmıştır. Oluşturulan bu kategoriler büyük oranda Zaman ve Keskin (2016), Beldağ ve Geçit (2017), Geçit ve Genç (2011), Aydın (2010) ve Öztürk (2007)’ün coğrafya kavramı üzerine yapmış oldukları metafor çalışmalarında oluşturmuş oldukları kategoriler ile önemli ölçüde benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların “coğrafya” kavramına yönelik olarak geliştirmiş oldukları metaforlar ve bu metaforları oluşturma gerekçeleri dikkate alınarak oluşturulan bu kategoriler içerisinde metafor çeşidi ve katılımcı sayısının en fazla bulunduğu kategori “bilgilendirici olan coğrafya” kategorisidir. Katılımcıların yaklaşık % 25’i (42 katılımcı) coğrafyayı bilgilendirici veya bilgi kaynağı olarak algılamakta olup bu kategoriye ait yaklaşık 26 farklı metafor (% 19). Bu kategoriden sonra en fazla metafor çeşidi ve katılımcı sayısının en fazla bulunduğu kategoriler sırasıyla “farklı dalları olan” ve

“kapsayıcı olan” coğrafya kategorileridir. “Farklı dalları olan” kategorisinde 23 katılımcı (% 13,53) ve 18 farklı metafor (% 13,14), “kapsayıcı olan” kategorisinde ise 17 katılımcı (% 10,00) ve 15 farklı metafor (% 10,95) yer almaktadır.

Çalışmada katılımcı ve metafor çeşidinin en az yer aldığı kategoriler “biçimlendirici olan” ve bilimler arası olan” coğrafya kategorileridir. “Biçimlendirici olan” kategorisinde 3 katılımcı (% 1,76) ve 3 farklı metafor (% 2,19), “bilimler arası olan” kategorisinde ise 3 katılımcı (% 1,76) ve 2 farklı metafor (% 10,95) yer almaktadır.

Katılımcıların “biçimlendirici olan” kategorisinde geliştirmiş oldukları metaforlar, coğrafyanın geleceğe yönelik olarak hayatı veya ülke şartlarını biçimlendirmesinden ziyade bu araştırmanın yapıldığı dönemin şartları ile ilgilidir. Dolayısıyla katılımcıların coğrafya ile ilgili olarak geleceğe yönelik olarak bir metafor geliştiremedikleri görülmektedir. Ayrıca geliştirilen metaforların büyük bir çoğunluğu “coğrafya” kavramına yönelik olarak katılımcıların olumlu bir tutuma sahip olduğunu gösterse de “zorlukları barındıran” ve “karmaşık olan” kategorilerinde yer alan metaforlardan bazıları katılımcıların coğrafya ile ilgili olarak olumsuz bir tutuma sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak bu çalışma özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin coğrafyayı nasıl algıladıkları ile ilgili bir fikir sunmaktadır. Çalışma 2021-2022 eğitim öğretim yılında Sivas Bilim Sanat Merkezi’nde (BİLSEM) öğrenim görmekte olan öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Özel yetenekli ortaokul öğrencilerinin coğrafya kavramını nasıl algıladıklarını kapsamlı biçimde ortaya koymak amacıyla diğer BİLSEM’lerde öğrenim gören öğrencileri de kapsayacak şekilde çalışmalar yapılabilir. Ayrıca BİLSEM’ler dışında diğer ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin coğrafya ile ilgili algılarına yönelik araştırmalar artırılarak özel yetenekli öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında algı farklılıklarının olup olmadığını belirlemeye yönelik çalışmalar yapılabilir. BİLSEM’lerde coğrafya öğretimi için program, yöntem ve teknik geliştirme, öğrenim süreçlerini düzenleme ve etkinlik oluşturma gibi süreçler bu ve benzeri çalışmalardan el edilen sonuçlar göz önünde bulundurularak tasarlanabilir.

KAYNAKÇA

Ablak, S. & Aksoy, B. (2017). An Analysis Of Students’ Perceptions Regarding Armenian Deportation. *IJOESS*, 8(30), 1468-1490.

Ablak, S. & Aksoy, B. (2018). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Mekânı Algılama Becerisine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi. *Turkish Studies*, 13 (11), DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13234>. 1-32.

Akça B.; N. , Gültekin, F. & Çençen, N. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sosyal Bilgiler Dersine ve Sosyal Bilgiler Öğretmenine İlişkin Metaforları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 183-199.

Artvinli, E.; Gülüm, K. & Coşkun, S. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin coğrafya dersine karşı eğilimleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14), 62-69.

Aydın, F. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar, *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 1293 – 1322.

Aydın, F. & Eser Ü. Ü. (2010). Coğrafya Öğretmen Adaylarının “Coğrafya” Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi, *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 600622.

Beldağ, A. & Geçit, Y. (2017). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin “Coğrafya” Kavramına İlişkin Algıları: Bir Olgubilim Araştırması. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22 (37), 99-12.

Bonnett, A. (2008). *What is Geography?* Kondon: Sage.

Büyüköztürk, Ş.; Kılıç, Ç. E.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (7. baskı). Ankara: Pegem

Cavkaytar, A. (2019). Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar Ve Özel Eğitim. İ. H. Diken. (Ed.), *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler Ve Özel Eğitim İçinde* (S.3-31). Ankara: Pegem.

Çiftçi, T. (2015). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Coğrafya Dersine İlişkin Algıları. *E-International Journal Of Educational Research*, 6(3), 87-100.

Durmuş, E. & Baş, K. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Coğrafya Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26 (1), 75-92.

Dağlıoğlu, H. E. (2018). Erken Çocukluk Dönemi Üstün Zekalı/Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Eğitim Ortamları Nasıl Düzenlenmelidir. A. Ataman (Ed.), *Üstün Zekalılar Ve Üstün Yetenekliler Konusunda Bilinmesi Gerekenler İçinde* (S.69-85). Ankara: Vize.

Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Ersoy, A. (2010). İlköğretimde Değer Kazanımlarının İncelenmesinde Karikatür Kullanımı: Dayanışma Değeri Örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 79-104.

Ersoy, A. F. & Türkkan, B. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Çizdikleri Karikatürlere Yansıtıkları Sosyal Ve Çevresel Sorunların İncelenmesi. *Eğitim Ve Bilim*, 35 (156), 96-109.

Geçit, Y. & Genç, G. (2011). Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Algılarının Metafor Yoluyla Belirlenmesi (Rize Üniversitesi Örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.

Gömleksiz, N.; Kan, A. Ü. & Öner, Ü. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bir Değer Olarak Demokrasi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 10 (24), 79-100.

Güven, S. & Akhan, N. E. (2010). İlköğretim 6. Ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Öğeleri Açıklamak İçin Kullandıkları Metaforlar Üzerine Bir Araştırma, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14 (1), 135-172.

Marland Raporu (1972). *Education of The Gifted And Talented*. Washington: U.S. Government Printing Office. <https://www.valdosta.edu/colleges/education/human-services/document%20marland-report.pdf> sayfasından erişilmiştir.

MEB. (2013). *Özel Yetenekli Bireyler Strateji Ve Uygulama Planı 2013 – 2017*. Ankara.

MEB. (2016). *Bilim Ve Sanat Merkezleri Yönergesi*. Ankara.

MEB. (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Ankara.

MEB. (2019). Bilim Ve Sanat Merkezleri Yönergesi. *Tebliğler Dergisi*, 82 (2747), 391-419.

Meral, E.; Küçük, B. & Gedik, F. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çevre Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24 (1), 65-78.

Mertol, H.; Doğdu, M. & Yılar, B. (2013). Üstün Zekâlı Ve Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Metaforik Algıları. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), 176-183.

National Association For Gifted Children (NAGC). (2019). *A Definition Of Giftedness That Guides Best Practice*. Washington: DC 20005.

ORGM. (2022). *Bilsem sayısı 279'a yükseldi*. <https://orgm.meb.gov.tr/www/bilsem-sayisi-279a-yukseldi/icerik/1943> sayfasından erişilmiştir.

Özer, M. (2021). Türkiye’de Özel Yeteneklilere Yetenek Geliştirme Desteğinde Bilim Ve Sanat Merkezleri: Mevcut Durum Ve İyileştirme Alanları. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 17(33), 727-749.

Öztürk, C. & Dilek, D. (2005). *Hayat Bilgisi Ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Öztürk, Ç. (2007). Sosyal Bilgiler, Sınıf Ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Coğrafya” Kavramına Yönelik Metafor Durumları, *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 55-69.

Patton, M. Q. (1987). *How To Use Qualitative Methods İn Evaluation*. Newbury Park: SAGE.

Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 281-326.

Sönmez, V. & Alacıpınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (7. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Smutny, J. F. (2000). Teaching Young Gifted Children İn The Regular Classroom. ERİC Digest. ED445422. 1-9. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED445422.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Şahin, B. (2013). Öğretmen Adaylarının “Matematik Öğretmeni”, “Matematik” ve “Matematik Dersi” Kavramlarına İlişkin Sahip Oldukları Metaforik Algılar. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 9 (5), 313-321.

Şeyhoğlu, A. & Geçit, Y. (2011). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Coğrafyaya Yönelik Tutumlarının Kişisel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 45-58.

Uzun, A. (2006). *Üstün Veya Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ünal, F. & Er, H. (2015). Özel Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16 (1), 165-182.

Yazıcı, Ö. (2013). Coğrafya Öğretmenlerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metafor Analizi Çalışması. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6 (5), 811-828.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin.

Zaman, S. & Keskin, Y. (2016). *Coğrafya Öğretmen Adaylarının Coğrafya Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar*. II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, 12-14 Ekim Ağrı. 821-980.